

UNIVERSITY OF MUMBAI

Revised Syllabus

(Choice Based Credit System, CBCS)

Sem. V & Sem. VI

Program: B.A.

Course: Marathi

2018-19 to 2020-21

अभ्यासपत्रिका क्र. ४. मध्ययुगीन मराठी वाङ् मयाचा इतिहास.
सत्र - ५वे (श्रेयांकने-४) व्याख्याने -६०

घटक -१ मराठी साहित्याची सुरुवात व महानुभावीय वाङ् मय

अ) मराठी साहित्याची सुरुवात - मराठी : देशीभाषा म्हणून ८, ९वे शतक परिचय, मराठीतील आद्यग्रंथ :चर्चा, शिलालेख, ताम्रपट यावरील मराठी लेखन. – थोडक्यात परिचय

ब) महानुभाव संप्रदायाची ठळक वैशिष्ट्ये : व्दैती तत्त्वज्ञान, पंचकृष्ण, चक्रधरांचे व्यक्तिमत्त्व, मराठीचा स्वीकार व आग्रह, सांकेतिक लिपी.

महानुभावीय वाङ् मय : चरित्रग्रंथ, तत्त्वज्ञानग्रंथ, सातीग्रंथ, स्फुट गद्य-पद्य-धवळे, टीकाग्रंथ, व्याकरणग्रंथ.

घटक -२ वारकरी पंथीयांचे वाङ् मय -

अ) यादवकालीन महाराष्ट्रात वारकरी पंथाची प्रस्थापना, पंढरीचा भक्तीसंप्रदाय हा महाराष्ट्रातील प्रमुख वारकरी संप्रदाय म्हणून तेराव्या शतकात धार्मिक, सामाजिक व साहित्यिक दृष्ट्या प्रभावी.

ब) ज्ञानदेव-नामदेव व त्यांच्या प्रभावळीतील इतरांचे वाङ् मय.

घटक ३ वारकरी पंथीयांचे वाङ् मय –

अ) बहामनी राजवट, एकनाथकालीन महाराष्ट्र, तमोयुग, एकनाथ, एकनाथपंचक यांचे वाङ् मय

ब) शिवकालीन महाराष्ट्र – स्वराज्य प्रेरणा. तुकाराम, तुकारामाचे शिष्य यांचे वाङ् मय

घटक ४ पंडिती काव्य-

अ) पंडिती काव्याची स्वरूपवैशिष्ट्ये, पंडिती काव्याचे गुणदोष चर्चा

ब) पंडित कवी- मुक्तेश्वर, मोरोपंत, रघुनाथ पंडित, सामराज, निरंजनमाधव, वामनपंडित, नागेश, विठ्ठल

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह) गुण २०

सत्र - ६वे (श्रेयांकने-४) व्याख्याने -६०

घटक -१ शाहिरी वाङ् मय-

अ) लावणी, पोवाडे, या काव्य प्रकारांची स्वरूप वैशिष्ट्ये.

ब) काही लावणीकार- होनाजी बाळा, रामजोशी, प्रभाकर, अनंत फंदी, परशराम या शाहिरींचा व त्यांच्या साहित्याचा परिचय.

घटक -२ महानुभाव व वारकरी यांखेरीज इतर पंथीयांचे वाङ् मय

अ) नाथ, दत्त या पंथातील वाङ् मयाचे स्वरूप.

ब) समर्थ, लिंगायत या पंथातील वाङ् मयाचे स्वरूप

घटक – ३ हिंदू धर्माखेरीज इतर धर्मियांनी केलेली वाङ् मयनिर्मिती

अ) ख्रिस्ती धर्मियांनी केलेली वाङ् मयनिर्मिती

(ख्रिस्ती –फादर स्टीफन्स, क्रुआँ, सालंदाज, पाद्री अल्मैद)

ब) इस्लामी धर्मियांनी केलेली वाङ् मयनिर्मिती

(इस्लामी – मुंतोजी (मृत्युंजय), हुसेन अंबरखान, शेख महमंद, शहामुनी)

घटक – ४ बखर गद्याची स्वरूप वैशिष्ट्ये

अ) बखरी- शिवपूर्वकालीन – महिकावतीची उर्फ माहीमची बखर, राक्षसतागडीची लढाई.

बखरी- शिवकालीन- शिवछत्रपतींचे चरित्र- कृष्णाजी अनंत सभासद, चित्रगुप्तविरचित शिवाजी महाराजांची बखर, श्री छत्रपतींची ९१ कलमी बखर – दत्तोत्रिमल वाकेनिस, मल्हार रामराव चिटणीस विरचित श्री शिवछत्रपतींचे सप्तप्रकरणात्मक चरित्र.

ब) बखरी – पेशवेकालीन- नाना फडणवीसाचे आत्मचरित्र, श्री रामदास स्वामींचे चरित्राची बखर उर्फ हनुमंत स्वामीची बखर, पेशव्यांची बखर, कृष्णाजी विनायक सोहनी, पानिपतची बखर- रघुनाथ यादव, भाऊसाहेबांची बखर-कृष्णाजी शामराव, खड्यांच्या स्वारीची बखर.

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

संदर्भ ग्रंथ-

१) जोग, रा.श्री. व इतर (संपा.) मराठी वाङ् मयाचा इतिहास- खंड ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, प.आ. १९७३.

२) तुळेपुळे, शं.गो., पाच संतकवी, सुविचार प्रकाशन मंडळ, पुणे, १९८४, (ति.आ.)

३) तुळेपुळे, शं. गो. व इतर (संपा.) मराठी वाङ् मयाचा इतिहास- खंड १, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, प.आ. १९८४.

४) मालशे, सं.गं. व इतर (संपा.) मराठी वाङ् मयाचा इतिहास- खंड २ भाग १ व भाग २, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, प.आ. १९८२.

५) भावे, वि.ल. महाराष्ट्र सारस्वत, पॉप्युलर, मुंबई,आ. ५ वि १९६३.

६) धोंड, म. वा., (संपा.) मऱ्हाटी लावणी, मौज, मुंबई १९५६.

७) शेणोलीकर, ह. श्री., प्राचीन मराठी वाङ् मयाचे स्वरूप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७१.

८) सहस्रबुद्धे, म. ना., मराठी शाहिरी वाङ् मय, ठोकळ पुणे, १९६१.

९) सरदार गं.बा., संत साहित्याची सामाजिक फलश्रुती, म. सा.प., पुणे १९७० (ति.आ.)

अभ्यासपत्रिका -५

भारतीय व पाश्चात्य साहित्यशास्त्र

भारतीय साहित्यशास्त्र

सत्र - ५ वे (श्रेयांकने-४) व्याख्याने-६०

घटक -१ भारतीय साहित्यशास्त्र: संकल्पना व सिद्धांत-(१)

१ भरताचे रससूत्र

२ अलंकारविचार, वक्रोक्तीविचार

३ रितीसिद्धांत, ध्वनिसिद्धांत

४ औचित्य विचार

घटक-२ भारतीय साहित्यशास्त्र : साहित्याचा आस्वाद.

रससिद्धांताचे भाष्यकार : १. भट्टलोल्लट

२. श्रीशंकुक

३. भट्टनायक

४. अभिनवगुप्त

घटक-३ भारतीय साहित्यशास्त्र : साहित्य भाषेचे स्वरूप व कार्य

१. शब्दशक्ती : अभिधा, लक्षणा व व्यंजना.

२. वृत्त, छंद, मुक्तछंद.

घटक - ४ भारतीय साहित्यशास्त्र : निर्मिती प्रकिया व प्रयोजन विचार

१. साहित्य निर्मिती मागील कारणे: प्रतिभा, व्युत्पत्ती व अभ्यास.

२. साहित्याची प्रयोजने : भरत ते अभिनवगुप्त

सत्रान्त परीक्षा - गुण १००

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)

गुण २०

प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)

गुण २०

प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)

गुण २०

प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)

गुण २०

प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)

गुण २०

सत्र -६ वे सत्र (श्रेयांकने-४) व्याख्याने-६०

घटक - १ पाश्चात्य साहित्य विचार : साहित्याचे स्वरूप

१ अनुकृती सिद्धांत : प्लेटो व अँरिस्टॉटल

२ पाश्चात्यांनी केलेल्या काव्यव्याख्या : वर्डस्वर्थ, कोलरीज. कोर्टहॉप, एडगर अलन पो, अर्नोल्ड.

घटक -२ पाश्चात्य साहित्य विचार : साहित्याची भाषा

१. रूपक, प्रतिक व प्रतिमा

२. अनेकार्थता, नियामोल्लंघन, अपरिचीतीकरण.

घटक -३ पाश्चात्य साहित्य विचार : साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया व प्रयोजन विचार

१ कोलरिजचा कल्पनाशक्तीचा व चमत्कृतीशक्तीचा सिद्धांत.

२ आत्मविष्कार, जीवनभाष्य, सामाजिक बांधिलकी (मार्क्सवादी विचारासह) ही प्रयोजने.

घटक-४ पाश्चात्य साहित्य विचार : साहित्याचा आस्वाद

१ अँरिस्टॉटलच्या कॅथार्सिसचा सिद्धांत.

२ रिचर्ड सचा प्रेरणा संतुलनाचा सिद्धांत.

सत्रान्त परीक्षा – गुण १००

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

संदर्भ ग्रंथ-

१ कंगले, र.प.,(संपा.) काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई १९७४

२ कंगले, र.प.,(संपा.) रस-भाव-विचार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ मुंबई, १९७३

३ करंदीकर, गो.वि., (भाषांतर) अँरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र, मौज, मुंबई १९७८

४ कुलकर्णी वा.ल.,साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, पॉप्युलर, मुंबई १९७५

५ गाडगीळ. स.रा., काव्यशास्त्रप्रदीप, व्हीनस, पुणे (सहावी आवृत्ती), २००३

६ देशपांडे, ग. त्र्यं., भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर, मुंबई (ति.आ.) १९८०

७ नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत, औरंगाबाद, १९८७

८ पाटणकर, रा. भा., सौंदर्यमीमांसा, मौज, मुंबई (ति.आ.) २००४

९ पाटणकर, वसंत, साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या पद्मगंधा, पुणे, २००६.

१० पाटील, गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टीक, मुंबई १९८१

११ मालशे, मिलिंद, आधुनिक, भाषा विज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन. लोकवाङ् मयगृह, मुंबई. १९९५

१२ रसाळ, सुधीर, कविता आणि प्रतिमा, मौज, मुंबई १९८२

१३ गणोरकर, प्रभा, डहाके वसंत आबाजी व इतर, (संपा.) वाङ् मयीन संज्ञा संकल्पना कोश, ग.रा. भटकळ फाऊंडेशन, मुंबई, २००१

१४ राजाध्यक्ष, विजया व इतर, (संपा.) मराठी वाङ् मयकोश, खंड ४, (समीक्षा संज्ञा), महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२

अभ्यासपत्रिका ६. साहित्य आणि समाज

तासिका ४५ श्रेयांकने ३

घटक १ साहित्य - समाज अन्योन्य संबंध (तासिका १५) श्रेयांकन १

अ) साहित्य, समाजसंस्कृती या संकल्पना व त्यांच्या परस्परसंबंधाचे स्वरूप

ब) साहित्य- समाज संबंध - तेन, मार्क्स यांचे सिद्धांत, मानवतावाद, मार्क्सवाद, स्त्रीवाद, आंबेडकरवाद यांचे स्वरूप विशेष

घटक २ स्त्रीवादी जाणिवेचे साहित्य (तासिका १५) श्रेयांकन १

अ) स्त्रीवादी साहित्याची संकल्पना व मराठीतील परंपरा

ब) 'भिन्न', कविता महाजन (राजहंस प्रकाशन) यांच्या कादंबरीचे वाचन व अभ्यास

घटक ३ महानगरी जाणिवेचे साहित्य (तासिका १५) श्रेयांकन १

अ) महानगरी जाणिवेचे साहित्य संकल्पना व मराठीतील परंपरा

ब) 'दृश्य नसलेल्या दृश्यात' : दिनकर मनवर (पॉप्युलर प्रकाशन) यांच्या कवितेचे वाचन व अभ्यास.

घटक ४ प्रकल्प अहवाल – संबंधित विषयावर २० गुणांचे प्रकल्प लेखन

श्रेयांकन १

सत्रान्त परीक्षा (गुण ८०)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ४. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह) गुण २०

सत्र सहावे अभ्यासपत्रिका -६ साहित्य आणि समाज (तासिका ६०) श्रेयांकने ४

घटक -१ सामाजिक स्थित्यंतरे आणि मराठी साहित्य (तासिका १५) श्रेयांकने १

अ) महाराष्ट्रातील सामाजिक स्थित्यंतरे व मराठी साहित्य – मागोवा

ब) साहित्य- समाज संबंध- गं.बा. सरदार व बाबुराव बागुल यांच्या लेखाधारे

१) संत साहित्याची सामाजिक फलश्रुती : गं.बा. सरदार

२) दलित साहित्य हे तर माणसाचे साहित्य- बाबुराव बागुल-दलित साहित्य : आजचे क्रांतिविज्ञान, दिशा प्रकाशन, नाशिक प्र.आ. १९८१.

घटक -२ ग्रामीण साहित्य (तासिका १५) श्रेयांकने १

अ) ग्रामीण साहित्य- संकल्पना व मराठीतील परंपरा

ब) ऐसे कुणबी भूपाळ : भरत काळे (देशमुख पब्लिकेशन, पुणे) या कादंबरीचे वाचन व अभ्यास

घटक -३ दलित साहित्य (तासिका १५) श्रेयांकने १

अ) दलित साहित्य : संकल्पना व मराठीतील परंपरा

ब) जाता नाही जात : सिद्धार्थ तांबे, (शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर) या नाटकाचे वाचन व अभ्यास

घटक-४ प्रकल्प अहवाल – संबंधित विषयावर २० गुणांचे प्रकल्प लेखन

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

प्रकल्प अहवाल – संबंधित विषयावर २० गुणांचे प्रकल्प लेखन

संदर्भ सूची

- १ मराठी वाङ् मयाचा इतिहास – खंड ५, भाग १ – संपादक – रा. श्री. जोग म.सा. परिषद, पुणे, १९७३.
- २) कादंबरीविषयी – हरिश्चंद्र थोरात. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००६.
- ३) टीकास्वयंवर - भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०.
- ४) कादंबरी - एक साहित्यप्रकार - हरिश्चंद्र थोरात, शब्द पब्लिकेशन्स मुंबई, २०१०.
- ५) मराठी वाङ् मय कोश-खंड ४, (समीक्षा संज्ञा), समन्वयक संपादक- डॉ. विजया राजाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२ ,
- ६) वाङ् मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश- संपादक, प्रभा गणोरकर, वसंत आबाजी डहाके व इतर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००९.
- ७) ग्रामीण साहित्य: स्वरूप आणि समस्या- आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९७९.
- ८) ग्रामीणता-साहित्य आणि वास्तव - आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९८९.
- ९) धार आणि काठ -नरहर कुरुंदकर, १९७१.
- १०) दलित साहित्य- प्रवाह व प्रतिक्रिया -गो. म. कुळकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९८६
- ११) निळी पहाट-रा. ग. जाधव, प्राज्ञपाठशाळा वाई. १९७८.
- १२) दलित साहित्य- एक चिंतन- अर्जुन डांगळे (संपा.), महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती आणि मंडळ, मुंबई, १९७८.
- १३) दलित साहित्य-वेदना आणि विद्रोह- भालचंद्र फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९७७ (प्र.आ.), १९८९(दु. आ.)
- १४) दलित साहित्याची स्थितिगती- केशव मेश्राम व इतर (संपा.) मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव पब्लिकेशन्स, मुंबई, १९९७
- १५) स्त्रीवादी समीक्षा- सैद्धान्तिक चौकट- डॉ. मिलिंद मालशे, श्रीवाणी- ऑक्टोबर, १९९३
- १६) स्त्रीवादी साहित्य समीक्षा-स्वरूप आणि व्याप्ती- वसंत आबाजी डहाके, श्रीवाणी- ऑक्टोबर, १९९३.
- १७) स्त्रीवादी साहित्य आणि समीक्षा विशेषांक- अनुष्टुभ, सप्टें. ऑक्टो १९९६.
- १८) स्त्रीवादी समीक्षा-स्वरूप आणि उपयोजन- दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९३.
- १९) आंबेडकरवाद, डॉ. शेरे नीलकंठ, सुविद्या प्रकाशन, पुणे २००९.
- २०) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे तत्त्वज्ञान: आशय व विश्लेषण, गायकवाड दत्तात्रय स्वयंदीप प्रकाशन, पुणे २०१६.
- २१) आंबेडकर आणि मार्क्स, कसबे रावसाहेब, सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९८५.

२२) प्रज्ञासूर्य, लिंबाळे शरणकुमार, (संपा.), प्रचार प्रकाशन, कोल्हापूर, १९९१.

अभ्यासपत्रिका क्र. ७

भाषाविज्ञान आणि मराठी व्याकरण

भाषाविज्ञान

सत्र - ५ वे श्रेयांकने -४ व्याख्याने -६०

घटक-१ भाषाशास्त्राच्या विविध शाखा – वर्णनात्मक, ऐतिहासिक व समाजशास्त्रीय.

घटक -२ स्वनिम विन्यास (स्वन, स्वनिम, स्वनांतर, स्वनिमांचे प्रकार, स्वनिम विश्लेषणाची तत्त्वे – तंत्रे.

घटक -३ रूपिमविन्यास – रूपिका, रूपिम, रूपिकांतर, रूपिमांचे प्रकार, रूपिम प्रक्रिया.

घटक – ४ अर्थविन्यास – भाषिक अर्थाचे स्वरूप, शब्दार्थाचे प्रकार, अर्थ आणि त्याचे परस्पर संबंध

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

सत्र – ६ वे श्रेयांकने -४ व्याख्याने -६०

मराठी व्याकरण

घटक -१ शब्दांचे वर्गीकरण – पारंपरिक व आधुनिक

घटक –२ विकरण- लिंग, वचन, विभक्ती, आख्यात.

घटक-३ शब्दसिद्धी

घटक-४ प्रयोग विचार

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

संदर्भ ग्रंथ-

१) काळे, कल्याण व इतर (संपा.), आधुनिक भाषाविज्ञान (संरचनावादी, सामान्य आणि सामाजिक, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, (दु.आ.) २००३.

२) काळे कल्याण व इतर (संपा.), वर्णनात्मक भाषाविज्ञान स्वरूप आणि पद्धती, गोखले एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक, १९८२.

३) गजेंद्रगडकर, श्री. न., भाषा आणि भाषाशास्त्र, व्हीनस प्रकाशन. पुणे, (दु. आ.) १९७९.

- ४) गोविलकर लीला, वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, आरती प्रकाशन, डोंबिवली, १९९२.
 ५) घोंगडे, रमेश, सामाजिक भाषाविज्ञान दिलीपराज प्रकाशन पुणे, २०१२.
 ६) पुंडे, द. दि., सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००५
 ७) मालशे, स. गं. व इतर(संपा.), भाषाविज्ञान: ऐतिहासिक व वर्णनात्मक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५ (ति. आ.)
 ८) मालशे, स.गं. व इतर (संपा.), भाषाविज्ञान परिचय, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५ (दु.आ)
 ९) गायकवाड संपत, दलित आत्मकथन : भाषिक समाज, भाषा आणि भाषा व्यवहार, प्रज्ञा प्रबोध प्रकाशन, सांगली २०१२ .

अभ्यासपत्रिका क्र. ८

आधुनिक मराठी साहित्य, तासिका ६० श्रेयांकने - ४

घटक १ आधुनिक, आधुनिकता आणि आधुनिकतावाद : संकल्पना विचार (तासिका १५) श्रेयांकन १

घटक २ अ - आधुनिक मराठी कथा - ऐतिहासिक आढावा (तासिका १५) श्रेयांकन १

आ आधुनिक मराठी कादंबरी - ऐतिहासिक आढावा

घटक ३ आधुनिक मराठी कथा (तासिका १५) श्रेयांकन १

१) कांदाचीर - जी.के. ऐनापुरे, अक्षय प्रकाशन, सांगली, (२००५) (कथांची आशयसूत्रे व कथांचे रूपबंध यांसह)

घटक ४ आधुनिक मराठी कादंबरी (तासिका १५) श्रेयांकन १

१) भर चौकातील अरण्यरुदन - रंगनाथ पठारे, शब्दालय प्रकाशन (आशयसूत्र व कादंबरीचा रूपबंध यांसह)

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह) गुण २०

प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह) गुण २०

सत्र - ६वे अभ्यासपत्रिका ८ आधुनिक मराठी साहित्य (तासिका ६०) श्रेयांकन ४

घटक १ आधुनिक मराठी कविता - ऐतिहासिक आढावा (तासिका १५) श्रेयांकन १

घटक २ आधुनिक मराठी कविता - (तासिका १५) श्रेयांकन १

भुजंग मेश्राम, सुजाता महाजन, हेमंत दिवटे, सचिन परब, अजीज नवाज राही, रमझान मुल्ला, प्रज्ञा दया पवार, इग्रेसियस डायस, वीरा राठोड, कल्पना दुधाळ या कवींच्या निवडक कवितांचा अभ्यास. ('साकल्याच्या प्रदेशात' हा संपादित काव्यसंग्रह)

घटक ३ आधुनिक मराठी नाटक - ऐतिहासिक आढावा (तासिका १५) श्रेयांकन १

घटक ४ आधुनिक मराठी नाटक (तासिका १५) श्रेयांकन १

१) किरवंत- प्रेमानंद गज्वी (मॅजेस्टीक प्रकाशन), आशयसूत्र व नाटकाचा आकृतिबंध यांसह

सत्रान्त परीक्षा (गुण १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक ३ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. घटक ४ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ५. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

संदर्भ पुस्तके

- १) मराठी कादंबरी – तंत्र व विकास, प्रा. बापट, व्हीनस प्रकाशन, पुणे १९७३
- २) साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार, मौज प्रकाशन, पॉप्युलर प्रकाशन, भागवत श्री.पु. मुंबई १९८७
- ३) कादंबरी, मराठी कादंबरी, उषा हस्तक, साहित्यसेवा प्रकाशन औरंगाबाद, १९९३.
- ४) कादंबरी: एक साहित्य प्रकार, हरिश्चंद्र थोरात, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई २०१०.
- ५) १९८० नंतरची मराठी कादंबरी, अविनाश सप्रे, खेळ, दिवाळी, २००७
- ६) कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा, वसंत पाटणकर, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव प्रकाशन, १९९५.
- ७) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता, सुषमा करोगल (संपा.), प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९.
- ८) जागतिकीकरण आणि मराठी साहित्य, गायकवाड शरद (संपा.), स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००९.
- ९) मराठी कविता: आकलन आणि आस्वाद, कोत्तापल्ले नागनाथ, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २०१०.
- १०) तीन अर्वाचीन कवी: मार्क्सवादी दृष्टीक्षेप, कुल्ली, स. त्र्यं., लोकवाङ् मयगृह प्रकाशन, मुंबई, १९८९.
- ११) मराठी नवकथा : रंग आणि रूप, डॉ सुभाष पुलावले, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद, २०१२.
- १२) मराठीतील कथनरूपे, वसंत आबाजी डहाके, पापुलर प्रकाशन, मुंबई, २०१२ .
- १३) नाटक आणि मी, विजय तेंडुलकर, डिम्पल प्रकाशन, मुंबई, १९९७.
- १४) नाटक एक चिंतन – कानेटकर वसंत
- १५) नाटकातली चिन्हं – नाईक राजीव
- १६) महानगरी नाटकं – नाईक राजीव
- १७) मराठी नाटक : नव्या दिशा आणि वळणे, भवाळकर, तारा
- १८) नाटक कालचं आणि आजचं : राजापुणे-तापास, पुष्पलता
- १९) प्रायोगिक नाटक : भारतीय आणि जागतिक-(संपा) सूर्यवंशी नानासाहेब

अभ्यासपत्रिका क्र. ९

नवा अभ्यासक्रम- व्यवसायाभिमुख मराठी

सत्र - ५ वे श्रेयांकने -३ व्याख्याने - ४५

घटक - १- भाषांतर -सैद्धान्तिक विचार

अ)

१) भाषांतर, अनुवाद, रूपांतर, अर्वाचीनीकरण या स्वरूपभेदांची चर्चा.

२) ललित साहित्याचे भाषांतर - सांस्कृतिक भेदांचे संदर्भाचे महत्त्व.

आ)

१) ललित साहित्याचे भाषांतर - भाषिक समस्या व स्वरूप

२) ललित साहित्याचे भाषांतर - शैली विषयक समस्या

घटक - २ भाषांतर - प्रत्यक्ष भाषांतर अभ्यास

१) इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर

२) मध्ययुगीन मराठीचे प्रमाण मराठीत भाषांतर.

घटक - ३ उताऱ्याचे आकलन, (शब्द मर्यादा किमान २०० ते ३०० शब्द)

घटक ४ प्रकल्प अहवाल - संबंधित विषयावर २० गुणांचे प्रकल्प लेखन श्रेयांकन १

सत्रान्त परीक्षा - (गुण ८० + २० गुणांचा प्रकल्प = १००)

प्रश्न १. घटक १अ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक १ आ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक २ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

सत्र - ६ वे श्रेयांकने- ३ व्याख्याने-४५

घटक -१ मुलाखत - सैद्धान्तिक विचार

मुलाखत पूर्वतयारी

विविध माध्यमांसाठी मुलाखत लेखन

१) आकाशवाणी, दूरचित्रवाणी

२) वर्तमानपत्र, नियतकालिक

घटक -२ अ ग्रंथ परीक्षण - सैद्धान्तिक विचार व स्वरूप

आ ग्रंथ परीक्षण -

१) माझे विद्यापीठ - (कविता), नारायण सुर्वे, पॉप्युलर प्रकाशन,

२) बेबी (नाटक), विजय तेंडूलकर, पॉप्युलर प्रकाशन,

३) झेलझपाटा- (कादंबरी), मधुकर वाकोडे. (देशमुख आणि कंपनी)

घटक -३ वाङ्मयीन निबंध

घटक ४ प्रकल्प अहवाल – संबंधित विषयावर २० गुणांचे प्रकल्प लेखन श्रेयांकन १

सत्रान्त परीक्षा – (गुण ८० + २० गुणांचा प्रकल्प = १००)

प्रश्न १. घटक १ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न २. घटक २ अ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ३. घटक २ आ वर आधारित प्रश्न (पर्यायासह)	गुण २०
प्रश्न ४. सर्व घटकांवर आधारित दोन टीपा (पर्यायासह)	गुण २०

संदर्भ ग्रंथ –

१. नसीराबादकर, ल.रा., व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. डॉ. शेकडे, सुभाष, व्यावहारिक मराठी अध्यापनाच्या दिशा, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर, २०१२.
३. कऱ्हाडे सदा, भाषांतर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई १९९२
४. बापट वसंत, तौलनिक साहित्य अभ्यास, पॉप्यूलर प्रकाशन
५. फाटक म. वि आणि ठाकर रजनी, भाषांतर : शास्त्र की कला, वरदा बुक्स, पुणे १९८७
६. डॉ. काळे कल्याण आणि डॉ. सोमण अंजली, भाषांतरमीमांसा प्रतिमा प्रकाशन, पुणे १९९७